דְּפַרְזְלָא, דְּהַיְנוּ בְּרִינְ"א. (ס) (ו) וְהַגְּמָל בַּאֲפֵסָר, שֶׁהוּא קְבִישְׁטֶר"וֹ. (ז) [ד]וּפָּרָד וַחֲמוֹר (ח) וְסוּס יוֹצְאִים בְּאֲפֵסָר, אוֹ בְּרֶכֶן (ט) שֶׁהוּא פְּרִינ"וֹ, (י) אֲבָל לֹא בְּשֶׁנֵיהֶם. (יא) [ה]וּמֵתֶר לִכְרוֹךְ חֶבֶל הָאֲפֵסָר (יב) סָבִיב צַוָּארָהּ וְתֵצֵא בּוֹ. [ו]וּמֵתֶר לְטַלְטֵל (יג) הָאֲפֵסָר וְלִתְּנוֹ עָלֶיהָ, [ז]וּבִלְבַד (יד) שֶׁלֹּא יַשְׁעֵן עָלֶיהָ: ב [ח]אִם קָשַׁר חֶבֶל בְּפִי הַסּוּס, הֲרֵי זֶה מַשְׁאוֹי. (טו) לְפִי (כ) שֶׁאֵינוֹ מִשְׁתַּמֵּר בּוֹ: ג (טז) [ט]לָצֵאת חֲמוֹר בְּפִרּוּמְבָּיָא (פְּרוּשׁ, רֶסֶן שֶׁל בַּרְזֶל), אָסוּר: ד (יז) [י]כָּל בְּהֵמָה שֶׁעֲסָקֶיהָ רָעִים, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בְּנוֹת מִינָהּ צְרִיכוֹת לְאוֹתָהּ שְׁמִירָה וְהִיא צְרִיכָה, מֻתָּר לָצֵאת בָּהּ: ה [כ]בַּעֲלֵי הַשַּׁיר, (יח) כְּגוֹן כְּלֵבִים שֶׁל צַיָּדִים (יט) וְחַיּוֹת קְטַנּוֹת שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כְּמִין אֲצָעָדָה סָבִיב צַוָּארָן וְטַבַּעַת קְבוּעָה בָּהּ, וּמַכְנִיסִין בָּהּ רְצוּעָה וּמוֹשְׁכִין אוֹתָם בָּהּ, מֻתָּר שֶׁיֵּצְאוּ (כ) בְּשֶׁיֵּר הַכְּרוּךְ עַל צַוָּארָן, (כא) וְיכוֹלִים לְמָשְׁכָם בָּהֶם: ו [ל]אֵילִים יוֹצְאִים לְבוּבִים, וְהוּא עוֹר שֶׁקּוֹשְׁרִים לָהֶם תַּחַת זַכְרוּתָם, שֶׁלֹּא יַעֲלוּ עַל הַנְּקֵבוֹת. וְהָרְחֵלוֹת יוֹצְאוֹת שְׁחוּזוֹת, וְהוּא שֶׁקּוֹשְׁרִים אַלְיָתָן כְּלַפֵּי מַעְלָה כְּדֵי שֶׁיַּעֲלוּ עֲלֵיהֶן הַזְּכָרִים. וְיוֹצְאוֹת כְּבוּנוֹת, וְהוּא שֶׁקּוֹשְׁרִים בֶּגֶד סָבִיבָן לִשְׁמֹר הָעֲמָר שֶׁיִּהְיֶה נָקִי. וְהָעִזִּים צְרוּרוֹת, וְהוּא שֶׁקּוֹשְׁרִים (כב) רֹאשֵׁי דַּדַּיהֶן, (כג) [מ]וְדָקָא כְּשֶׁקּוֹשְׁרִים אוֹתָם כְּדֵי שֶׁיִּצְטַמְּקוּ דַּדַּיהֶן וְלֹא יַחְלְבוּ, דְּאָז מִיהַדַּק שַׁפִּיר, אֲבָל אִם קָשַׁר כְּדֵי לִשְׁמֹר חֶלְבָּן שֶׁלֹּא יִפֹּל לָאָרֶץ, אָסוּר, [נ]דְּלֹא מִיהַדַּק שַׁפִּיר, (כד) וְחִיישִׁינַן דִּילְמָא נָפִיל וְאָתֵי לַאֲתוּיֵי: ז (כה) [ס]חֲמוֹר יוֹצֵא בְּמַרְדַּעַת (פְּרוּשׁ, כְּמִין אֻכָּף קָטָן שֶׁמַּנִּיחִין עַל הַחֲמוֹר כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ כְּדֵי שֶׁיִּתְחַמֵּם), וְהוּא שֶׁתְּהֵא קְשׁוּרָה לוֹ מֵעֲרֶב שַׁבָּת, (כז) וּשְׁאָר כָּל הַבְּהֵמוֹת אֲסוּרוֹת. (כח) [ע]וְלֹא יֵצֵא בְּאֻכָּף, אַף עַל פִּי שֶׁקְּשׁוּר לוֹ מֵעֲרֶב שַׁבָּת:

ד שם נ"ב (ע"א). ה שם וּקְרֵב הוֹנָא. ו תּוֹסְפוֹת שם (ד"ה אמר) וְהָרֹא"ש שם (סי' ס' א). ז הָרֹא"ש שם (סי' ב). ח רַמְב"ם בְּפֶרֶק (ב') [כ] מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת (ה"ח). ט סְמ"ג (לאוין סה) וְהַתְּרוּמָה (סי' רלו) וּבֵית יוֹסֵף (ד"ה כל ופ"ה) לְדַעַת כָּל הַפּוֹסְקִים. י הָרַב הַמַּגִּיד בְּפֶרֶק כ' (ה"י"א) כְּאוֹקִימְתָא דְּרַבִּינָא נ"ב (ע"א). כ שם נ"א (ע"ב) בְּמִשְׁנָה וּכְפֵרוּשׁ רַשִׁ"י שם (ד"ה וכל). ל שם (נב:) וְנ"ג (ע"ב). מ כְּרַבִּי יְהוּדָה בְּמִשְׁנָה (נב:) וּכְרַב שם נ"ד (ע"א), הָרִי"ף (כה.) וְהָרַמְב"ם (פ"כ ה"י"ב). נ שם בְּמִשְׁנָה וּבִגְמָרָא נ"ג (ע"א). ס שם בְּבָרַיְתָא וּכְתַנָּא קַמָּא.

בְּאֵר הֵיטֵב

א (ס) וְהַגְּמָל. עַיֵּן ט"ז (סק"ב) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב): **ב** (ב) שְׁאֵינוֹ. דְּנִשְׁמָט מִפִּיו, וְלֹא דְּמֵי לְאֻכָּף שֶׁקָּשׁוּר בְּרֹאשׁוֹ וְאֵינוֹ נִשְׁמָט. ט"ז (סק"ג):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

דַּחֲמָרָא לוּבָא יוֹצֵא אַף בְּאֻכָּף, דְּגַם בָּזֶה מִשְׁתַּמֵּר: (ו) **וְהַגְּמָל בַּאֲפֵסָר.** אֲבָל לֹא בִּזְמָמָא דְּפַרְזְלָא, שֶׁהוּא לוֹ שְׁמִירָה יְתֵרָה. וּבְפַגָּא דְּפַרְזְלָא מִסְתַּפֵּק הַמָּגֵן אַבְרָהָם, שֶׁלֹּא יַעֲלוּ עַל הַנְּקֵבוֹת. [א]וְהַט"ז (סק"ב) פָּסַק לְאִסּוּר: (ז) **וּפָרָד וַחֲמוֹר.** צָרִיךְ לוֹמַר (ט) וְכֵן פָּרָד וַחֲמוֹר, דְּהַיְנוּ שֶׁגַּם הֵם יוֹצְאִים בַּאֲפֵסָר, אֲבָל בְּרֶכֶן שֶׁהוּא פְּרוּמְבָּיָא אֲסוּרִים לָצֵאת, וְכִמּוֹ שֶׁכָּתַב בְּסָעִיף ג' לְעִנְיַן חֲמוֹר, וְהוּא הַדִּין פָּרָד: (ח) **וְסוּס יוֹצֵא וְכוּ'.** כֵּן צָרִיךְ לוֹמַר, (י) דְּאִלּוּ חֲמוֹר אָסוּר בְּרֶכֶן: (ט) **שֶׁהוּא פְּרִינ"וֹ.** הַיְנוּ (יא) בְּרִיגְ"א הַנַּ"ל שֶׁהוּא פְּרוּמְבָּיָא, וּבִלְשׁוֹנֵנוּ (יב) קוֹרִין צוֹי"ם, וַאֲפֵסָר הוּא מַה שֶּׁקּוֹרִין אַבְרִי"ץ: (י) **אֲבָל לֹא בִּשְׁנֵיהֶם.** דְּדֵי לָהּ בְּאֶחָד, וְהַשֵּׁנִי מֵשׁוֹי הוּא. וְאִם עָסְקוּ רָעִים מִשְׁתַּמֵּר בְּאֶחָד, מֻתָּר לָצֵאת בִּשְׁנֵיהֶם יַחַד, וְהַכֹּל לְפִי הָעִנְיָן [מָרְדְּכַי (פ"ה סי' שלג)]: (יא) **וּמֵתֶר וְכוּ'.** דַּוְקָא בְּאֵלּוּ שֶׁמֻּתָּרִים לָצֵאת בַּאֲפֵסָר, מֻתָּר גַּם לִכְרוֹךְ סָבִיב צַוָּארָהּ הַחֶבֶל הַיּוֹצֵא מִמֶּנָּה אִם הוּא אָרֹךְ, אֲבָל פָּרָה (יג) אָסוּרָה לָצֵאת בַּאֲפֵסָר וְכֵן לִכְרוֹךְ חֶבֶל סָבִיב צַוָּארָהּ, לְפִי שֶׁהִיא מִשְׁתַּמֶּרֶת בְּלֹא הָכִי, וּכְדִלְקַמָּן בְּסָעִיף י"ז עַיֵּן שָׁם: (יב) **סָבִיב צַוָּארָהּ.** מַרְשַׁ"ל (נב. ד"ה יוצאין כרוכין) וְרַ"ן (כד. ד"ה מאי) מַשְׁמַע, דְּאַף עַל גַּב שֶׁכָּרוּךְ בְּחָזָק סָבִיב צַוָּארָהּ שֶׁאֵין אָדָם יָכוֹל לְהַכְנִיס יָדָיו בֵּין אַפֵּסָר לְצַוָּאר שֶׁתְּהֵא נוֹחַ לְמָשְׁךְ כְּשֶׁיִּרְצֶה, אֲפִלּוּ הָכִי שָׁרֵי מִשּׁוּם נוֹי, וְאַף עַל גַּב דְּכָל נוֹי אָסוּר, וְכַנַּ"ל בְּרֵישׁ הַסָּעִיף וּכְדִלְקַמָּן בְּסוֹף סָעִיף י"ז, הֵינוּ דַּוְקָא בְּנוֹי דְּלָאו אוֹרְחֵיהּ בְּחֶבֶל, לְאַפּוֹקֵי דָּבָר (יד) שֶׁדַּרְכּוֹ כָּל אָדָם לַעֲשׂוֹת כֵּן בְּחֶבֶל לְנוֹי לְבָהֵמָה, לְאוֹ מִשְׁאוֹי הוּא. [ב]אֲבָל הַתּוֹסָפוֹת (שם ד"ה או) וְכֵן רַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב יב ח"י) סְבִירָא לְהוּ דְּנוֹי אָסוּר בְּכָל עִנְיָן, וְהָכָא מַיְירֵי בְּרִפּוּיִין, וּמִקְרֵי לִשְׁמִירָה דְּהָא יָכוֹל לָאֵחוֹז בַּחֶבֶל כְּשֶׁתִּרְצֶה לִבְרֹחַ, וְכָל שֶׁכֵּן אִם יָצָא קָצַת מִן הַחֶבֶל תְּלוּי סָבִיב צַוָּארָהּ דְּשָׁרֵי, וּפְסַק הַבַּ"ח (ס"א) כְּהַתּוֹסָפוֹת לְחוּמְרָא: (יג) **הָאֲפֵסָר.** וְכֵן הָרַסָן, דְּמוּכָן הוּא לְבָהֵמָה וְאֵינוֹ מַקָּצֶה: (יד) **שֶׁלֹּא יִשְׁעַן עָלֶיהָ.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר כְּשֶׁנּוֹתֵן בְּרֹאשׁ הַבְּהֵמָה, יִזָּהֵר שֶׁלֹּא יִשָּׁעֵן בְּרֹאשָׁהּ, דְּהָוֵי מְשַׁתֵּשׁ בִּבְעָלֵי חַיִּים: ב (טו) **לְפִי שֶׁאֵין מִשְׁתַּמֵּר בּוֹ.** דְּנִשְׁמָט הוּא מִפִּיו, (טז) וְלֹא דְּמֵי לְאֻכָּף שֶׁקָּשׁוּר בְּרֹאשׁוֹ וְאֵינוֹ נִשְׁמָט:

ג (טז) **לָצֵאת וְכוּ'.** נִתְבָּאֵר בְּסָעִיף א' דְּדַוְקָא חֲמָרָא לוּבָא מֻתָּר לָצֵאת בְּלֹא שְׁמִירָה יְתֵרָה, אֲבָל בְּהֵמָה וְכוּ'. עַיֵּן בְּסָעִיף ט"ז: ד (יז) **כָּל בְּהֵמָה וְכוּ'.** פְּרָה, שְׁפִתָּמָהּ אֵינָהּ צְרִיכָה שְׁמִירָה, וּכְדִלְקַמָּן בְּסוֹף סָעִיף י"ז, אִם הִיא (טז) מוּרֶדֶת, מֻתֶּרֶת לָצֵאת בְּחֶבֶל סָבִיב צַוָּארָהּ: ה (יח) **כְּגוֹן כְּלָבִים וְכוּ'.** הַדִּין דְּסוּס יוֹצֵא בְּשֵׁיר [מִשְׁנָה שָׁם (נא.)]: (יט) **וְחַיּוֹת קְטַנּוֹת.** הֵינוּ אֵלּוּ דְּאוֹרְחַייהוּ בְּהָכֵי בְּחֹל, אֲבָל חָתוּל אָסוּר, דְּסַגִּי לֵהּ בְּחֶבֶל קָטָן בְּעָלְמָא, וְזֶה הוּא לָהּ נְטִירוּתָא יְתֵירְתָא [כֵּן מַשְׁמַע בַּגְּמָרָא שָׁם]: (כ) **בְּשֶׁיֵּר הַכָּרוּךְ.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁהָרְצוּעָה הַתְּלוּיָה בַּשֵּׁיר כָּרוּךְ עַל צַוָּארָן, וְנַכַּ"ל בְּסָעִיף קָטָן י"ב: (כא) **וְיכוֹלִין לְמָשְׁכָם בָּהֶם.** הֵינוּ שֶׁאִם רוֹצֶה, (יז) יוֹכֵל לִמְשֹׁךְ אוֹתָהּ עַל יְדֵי הָרְצוּעָה הַתְּלוּיָה. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסָעִיף ט"ז: ו (כב) **רְאֹשֵׁי דַּדַּיהֶן.** בְּשִׁבְיל הֶחָלָב, כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר, וְטַעַם כָּל אֵלּוּ, דְּאַף עַל פִּי שֶׁאֵין נַעֲשִׂין לָהֶם לִשְׁמִירָה שֶׁלֹּא לִבְרֹחַ, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁנַּעֲשִׂין לִשְׁמִירַת גּוּפָן לְשָׁמְרָן מִפְּנֵי הַצַּעַר שֶׁלֹּא יִהְיוּ מְכֻחָשִׁים, אוֹ מִפְּנֵי צַמְּרָן וּבְרִיאוּתָם וְטוֹבָתָם, הֲרֵי לְהוּ כְּמִלְבּוּשׁ לְאָדָם, וְלֹא לְמַשָּׂא הוּא לָהֶם, וּמַתִּירִין לָצֵאת בָּהֶן [לְבוּשׁ]: (כג) **וְדַוְקָא כְּשֶׁקּוֹשְׁרִין אוֹתָן.** וַאֲפִלּוּ אִם קוֹשֵׁר בְּשִׁבְיל זֶה כִּיס עַל דַּדַּיהֶן, גַּם כֵּן שַׁפִּיר דְּמֵי [גְּמָרָא (נג:) עַיֵּן שָׁם]: (כד) **וְחִיישִׁינַן דִּילְמָא נָפִיל וְכוּ'.** אֲבָל בְּלָאו הָכִי מַשְׁמַע דְּהָיָה מֻתָּר, וְלֹא הָוֵי מַשּׂוֹי (יח) דַּחֲשִׁיב מִלְבּוּשׁ בְּמֶה שֶּׁשּׁוֹמֵר בָּזֶה אֶת חֶלְבּוֹ, וּכְמוֹ רְחָלִים כְּבוּנוֹת, דְּשָׁרֵי מִפְּנֵי שֶׁשּׁוֹמֵר בָּזֶה אֶת צַמְּרָן. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסָעִיף י"א דְּאוֹסֵר לְעִזִּים לָצֵאת בְּכִיס שֶׁבְּדַדֵּיהֶן שֶׁתְּלוּי עָלֶיהָ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִסְרְטוּ דַּדֵּיהֶן בְּקוֹצִים, (יט) מֵירֵי הָתָם שֶׁהֵיוּ צְרִיכִין עוֹד לְהֶחָלֵב, וְלֹא הִדְקוּהָ שַׁפִּיר כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְטַמֵּק הֶחָלֵב, וּלְכָךְ אָסוּר: ז (כה) **חֲמוֹר יוֹצֵא בְּמַרְדַּעַת.** דְּמִצְטָעֵר (כ) בַּצְּנָה, דַּחֲמָרָא אֲפִלּוּ בְּתִקְוֹפַת תַּמּוּז קְרִירָא לֵיהּ, וְנָחְשָׁב כְּמִלְבּוּשׁ. וְדַוְקָא כְּשֶׁקְּשׁוּרָה מֵעֶרֶב שַׁבָּת, (כט) דְּאָז גִּלּוּי דַּעְתּוֹ מֵאֶתְמוֹל שֶׁצְּרִיכָה לְכָךְ, אֲבָל אִם קְשָׁרוֹ בְּשַׁבָּת, (כא) אָסוּר לָצֵאת בּוֹ, כֵּיוָן דְּלֹא גִּלָּה דַּעְתּוֹ מֵעֶרֶב שַׁבָּת שֶׁיְּהֵא לָהּ לְמַלְבּוּשׁ: (כו) **כְּמִין אֻכָּף קָטָן.** עַיֵּן בַּלְבוּשֵׁי שְׁרָד שֶׁצָּרִיךְ לוֹמַר כְּמִין אֻכָּף גָּדוֹל: (כז) **וּשְׁאָר וְכוּ'.** לְפִי שֶׁאֵין הַצְּנָה קָשֶׁה לָהֶן, וְהָוֵי הַמְרַדַּעַת מֵשּׂוֹי: (כח) **וְלֹא יֵצֵא בְּאֻכָּף.** דְּאֵין הָאֻכָּף מוֹעִיל לוֹ

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ס) **עַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה** (סק"ג) **שְׁמְצַדֵּד לְהַתִּיר, וְאֵין רְאָיָתוֹ מִגְּמָרָא מֻכְרַחַת כְּלָל, אַךְ הַבֵּיא בְּשֵׁם סְמ"ג** (לאוין סה) **שֶׁדַּעְתּוֹ לְהַתִּיר, וּבָאֲמֶת נִרְאֶה דְּתְלוּי הָעִנְיָן בְּאֹם דֶּרֶךְ הֲמֻלַּל לָצֵאת בְּחֹל בְּפַרְקְבִּיָא לִשְׁמִירָה, וְאָז מֻתָּר לָצֵאת בְּשַׁבָּת,** דּוּמְיָא דְּסוּס: (ע) הַגְּרָ"א, וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּאִדְּלָעֵיל קַאֵי, וְכֵן הוּא דַּעַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ב): (י) מָגֵן אַבְרָהָם (שם), וְכֵן דַּעַת הַגְּרָ"א: (יא) הַגְּרָ"א: (יב) חַיֵּי אָדָם (ח"ב כלל נז ס"ב): (יג) גְּמָרָא (נב.): (יד) ר"ן (כד. ד"ה מאי): ב (טו) ט"ז (סק"ג): ד (טז) גְּמָרָא (שם): ה (יז) גְּמָרָא (שם): ו (יח) עַיֵּן בְּתוֹסְפוֹת שָׁם (נג:) דְּבִזּוּר הַמַּתְחִיל כָּאן, דְּמִשְׁמַע דִּלְדַעַת הָאוֹסְרִין סְבִירָא לְהוּ דְּהָוֵי מַשּׂוֹי, וְאוּלַי הוּא רַק לְרַבִּי יוֹסֵי: (יט) כֵּן מוּכָח שָׁם דְּדַעַת הַגְּרָ"א לְדִינָא, וְכֵן מוּכָח מֵהַגְּמָרָא שָׁם (נג:), וְתָמַהּ עַל הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁלֹּא הִזְכִּיר זֶה שָׁם בְּסָעִיף י"א בְּפֵרוּשׁ: ז (כ) גְּמָרָא (נב.): (כא) רַשִׁ"י (נד: ד"ה כדאסרן), וּלְפִי זֶה הָוֵי דְּאוֹרַיְיתָא. וּבְתוֹסְפוֹת (נב. ד"ה והוא) כָּתְבוּ דִּכְשֶׁקְּשׁוֹשׁוֹ בְּשַׁבָּת מֻתָּרִין בְּמִתְכַּוֵּן לְהוֹצָאַת הַמְּרַדַּעַת, וְגַם דְּמֻתָּרִין כְּמִתְכַּוֵּן לְהוֹלִיךְ הַבְּהֵמָה לְמָקוֹם רָחוֹק: (כב) אֲלִיָּה

לְיקוּמֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו"ע הרב (ס"ב) פסק לאיסור משום שאין דרכו בכך [וע"ין שעה"צ (סק"ח)]. **ב]** וּבשו"ע הרב (ס"ג בסוגריים) כתב שברה"ר יש לאסור ובכרמלית יש להקל, ואעפ"כ כיון שהוא דבר שאין בו צורך כלל טוב להחמיר בכל מקום. **ג]** לשון הרב (ס"ח) 'שאז אין דרך להקפיד שיהיה מהודק יפה', משמע שדי במה שאין מקפידין להדק כדי שנחוש שמא יפול ואתי לאתויי.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

ח (כט) ע מֻתָּר לִתֵּן מַרְדֵּעַת עַל הַחֲמוֹר (ל) מִפְּנֵי הַצִּנָּה, פ וּבִלְבַד (לא) שֶׁלֹּא יִקְשָׁרֶנּוּ בּוֹ, מִפְּנֵי שֶׁכְּשֶׁקּוֹשֵׁר צָרִיךְ לִקְרַב אֵלָיו, וְנִמְצָא מְשַׁתֵּמֵשׁ בְּבַעֲלֵי חַיִּים. אֲבָל עַל (ג) הַסּוּס, כֵּיוָן דְּלֵית לֵיהּ צַעַר צִנָּה (לב) אָסוּר לִתֵּן עָלָיו מַרְדֵּעַת כְּלָל. (לג) * צוְלְהַסִּיר מַרְדֵּעַת בְּשַׁבָּת, בֵּין מִן הַחֲמוֹר (לד) וּבֵין מִן הַסּוּס אָסוּר, כֵּיוָן דְּלֵית לֵיהּ צַעַר אִם לֹא יְסִירֶנָּה. * וְאֶפְךָ אָסוּר (לה) בֵּין לְטַל בֵּין לְהַנִּיחַ, בֵּין לַחֲמוֹר בֵּין לַסּוּס: מ קאֶפְךָ שֶׁעַל גַּבֵּי הַחֲמוֹר שֶׁבָּא מִן הַדֶּרֶךְ וְנִתְיַגֵּעַ וְצָרִיךְ לְהַסִּירוֹ לְצַנְּנוֹ, (לו) לֹא יִטְלֶנּוּ בְּיָדוֹ, אֶלָּא ר מַתִּיר הַחֶבֶל מִתַּחְתָּיו וּמוֹלִיכוֹ וּמְבִיאוֹ בֶּחָצֵר, וְהוּא נוֹפֵל מֵאֵלָיו: י שׁאֵין תּוֹלִין לַחֲמוֹר טַרְסְקַל (פְּרוּשׁ כְּלִי שֶׁל עֲרָבָה קְלוּפָה וּמְכֻסֶּה בְּעוֹר) (לז) בְּצִוָּארוֹ, לִתֵּן מַאֲכָל בְּתוֹכוֹ שֶׁיֹּאכַל מִשָּׁם. תאֲבָל עֲגָלִים וּסְיָחִים שֶׁצִּוָּארָן קָטָן וּמִצְטָעֲרִים לֶאֱכֹל עַל גַּבֵּי קַרְקַע, שָׁרֵי בָּחֲצֵר, אֲבָל (לח) אֵין יוֹצְאִים בּוֹ: יא אלא יֵצֵא הַסּוּס (לט) בְּזָנָב שׁוּעָל שֶׁתּוֹלִין בֵּין עֵינָיו שֶׁלֹּא תִּשְׁלֹט בּוֹ עַיִן הָרָע, וְלֹא בְּזָהוֹרִית שֶׁעוֹשִׂים לוֹ לְנוֹי. (מ) וְלֹא עִזִּים בְּכִיס שֶׁבְּדַדֵּיהֶם, שֶׁקּוֹשְׁרִים אוֹתָם בשֶׁלֹּא יִסְּרְטוּ דַּדֵּיהֶם בַּקּוֹצִים. וְלֹא פָּרָה בַּחֹסֶם שֶׁבְּפִיהָ, שֶׁחוֹסְמִים פִּיהָ שֶׁלֹּא תִּרְעֶה בִּשְׂדוֹת אֲחֵרִים. וְלֹא כָּל בְּהֵמָה (מא) בְּסַנְדָּל שֶׁנּוֹעֲלִים בְּרַגְלֶיהָ שֶׁלֹּא תְּנַגֵּף. אֲבָל יוֹצְאָה בְּאֻגָּד שֶׁעַל גַּבֵּי מַכָּה, *)וּבְקַשְׁקֶשִׁים שֶׁעַל גַּבֵּי הַשֶּׁבֶר, וְהֵם לוּחוֹת שֶׁקּוֹשְׁרִים לָהֶם סְבִיב הָעֹצֶם הַנִּשְׁבָּר בָּהֶן, וּבְשִׁלְיָא שֶׁיָּצְאָה מִקְצָתָהּ וּתְלוּיָה בָּהּ. (ד) (מב) * וּפוֹקֵק זוֹג שֶׁבַּצִּוָּארָה וּמְטַיֵּל בָּהּ בֶּחָצֵר, אֲבָל (מג) לֹא

ע שָׁם לְכוֹלְהוּ אָמוֹרְאֵי.
פ הָרֹא"שׁ (סי' ב) בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי (פ"ה ה"ב).
צ בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ומותר ליתן) מִמַּשְׁמָעוּת הַגְּמָרָא (נ"ד) [נג.] וּכְדִבְרֵי הַסְּמָ"ג (לאוין סה) שֶׁהֵבִיא הַשּׁוּר.
ק שָׁם נ"ג. ר הַגָּהוֹת (מיימוניות) פֶּרֶק (כ"ב) [כ] (אות ס) בְּשֵׁם (סְמַ"ק) [סְמָ"ג] (שם).
ש שָׁם בַּגְּמָרָא וְכִשְׁמוּאֵל, תּוֹסְפוֹת (שם ד"ה דשמיה) וְהָרַי"ף (כד:) וּשְׁאָר פּוֹסְקִים. ת שָׁם בַּגְּמָרָא.
א שָׁם בַּבָּרַיְתָא. ב בְּפֵרוּשׁ הַשֵּׁנִי שֶׁבָּרַשׁ"י (שם ד"ה כיס שבדדיהן). *) גִּרְסַת הַגְּמָרָא (שם) וְרֹב הַפּוֹסְקִים קְשִׁישִׁין).

בַּאֵר הֵיטֵב

ח (ג) **הַסּוּס.** וּבְשָׁעָה שֶׁהַקֹּר גָּדוֹל וְאָנוּ רוֹאִים שֶׁמַּזִּיק לַסּוּס, וְכֵן בִּימוֹת הַחַמָּה שֶׁהַזְּבוּבִים רַבִּים וּמְצַעֲרִים לַסּוּס, מֻתָּר לְהַצִּיעַ מַרְדֵּעַת עָלָיו, וּבִלְבַד שֶׁיְּהֵא נִזָּהֵר שֶׁלֹּא יִסְמֹךְ עַצְמוֹ עַל הַבְּהֵמָה בְּשָׁעַת הַכְּסוּי. ט"ז (סק"ו): **יא** (ז) **וּפוֹקֵק.** דְּגַבֵּי בְּהֵמָה בְּעֵי לֵיהּ לְקַלָּא שֶׁיִּשְׁמַע הֵיכָן הִיא, וְהָוֶה קוֹל שֶׁל שִׁיר, מְשׁוּם הֵכִי אָסוּר אִם אֵינוֹ פָּקוּק. וְכָתַב הַגְּהָ דְּאָמְרִינַן דְּאָסוּר לְצֵאת בּוֹ בְּרְשׁוּת הָרַבִּים, אֲבָל בְּכַרְמְלִית שָׁרֵי, וּמִיהוּ בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ אָרוּג בְּכִסּוּתוֹ אָסוּר, דֵּילְמָא נָפֵל

בְּאוּר הֲלָכָה

ח * וּלְהַסִּיר מַרְדֵּעַת בְּשַׁבָּת וְכוּ' וּבֵין מִן הַסּוּס. הִמְחַבֵּר סָתַם בָּזֶה כְּדַעַת הַסְּמַ"ג (לארון סה), וְעַיֵּן בְּכָאוּר הַגְּרַ"א שֶׁכָּתַב דְּדַעַת רַשׁ"י (נג. ד"ה כאן) [1]דְּמִן הַסּוּס [וְכֵן הוּא הַדִּין מִכָּל הַבְּהֵמוֹת] מֻתָּר לְהָסִיר הַמְּרַדַּעַת וְכֵן הָאֻפָּף, דְּדַוְקָא מִן הַחֲמוֹר דְּאֵית לֵיהּ קְרִירוּת בְּיוֹתֵר וְיִצְטַנֵּן מִמֵּילָא אֲפִלּוּ אִם לֹא נְסִיר מֵעָלָיו, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשְׁאָרֵי בְּהֵמוֹת. וְתָלוּי כָּל זֶה בְּפֵרוּשׁ הַסּוּגְיָא שָׁם, וְכָתַב הַגְּרַ"א דְּפִשְׁטָא דְּשִׁמְעָתִין מְשַׁמַע דִּדְבְרֵי רַשׁ"י:

* וְאֻפָּף אָסוּר וְכוּ' בֵּין לַחֲמוֹר בֵּין לַסּוּס. וְדַעַת הָאֲלִיָּה רַבָּה (סק"ז) לְהוֹרוֹת כְּהַטּוּר דְּנִתִּינַת אֻפָּף עַל הַחֲמוֹר מֻתָּר כְּמוֹ מַרְדֵּעַת. אֲבָל מַהֲגַר"א מְשַׁמַע דְּמִשּׁוּם צַעַר לֹא שָׁרֵי: [2]שֶׁמְּסַכְּים עִם הַשָּׁלְחָן עָרוּךְ:

יא * וּפוֹקֵק זוֹג וְכוּ' אֲבָל לֹא תֵּצֵא בּוֹ. עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ז) שֶׁהֵבִיא רְאָיָה דְּמִשּׁוּם בְּהֵמָה מִשּׁוּם מָשׁוֹי, בְּכַרְמְלִית שָׁרֵי, מִדְּאָמְרִינַן בְּגִמָּרָא (קנג:) דְּכָל שֶׁבַּחֲבֵרוֹ אָסוּר בְּבְהֵמָה מֻתָּר לְכַתְּחִלָּה, וְעַיֵּן בְּתוֹסָפָת שַׁבָּת (ס"ק כז) שֶׁהֵקֵשָׁה עַל זֶה, דְּהָתָם מִשּׁוּם פְּסִידָא דְּכִיס הִתִּירוּ, דְּהָלֹא אָמְרוּ דְּאִם יֵשׁ אֵינוֹ יְהוּדִי יִתְּנֶנּוּ לוֹ דַּוְקָא, וְלֹא עַל הַבְּהֵמָה. וְכֵן הַקֹּשְׁיָא גַּם כֵּן בְּסָפֵק נָהָר שֶׁלּוֹם (סק"ח), וְעַיֵּן בְּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל שֶׁיִּשֵּׁב בְּרִחַק, וְגַם בְּלָאו הָכִי רְאִיָּה זוֹ קְלוּשָׁה מְאֹד, דְּבָאֳמֶת בְּכָל עִנְיַן דְּאוֹרְיְתָא מְצִינוּ דְּגָזְרוּ בְּכַרְמְלִית מְשׁוּם דְּמִיחְלַף בִּרְשׁוּת הָרַבִּים גְּמוּר, וְגַם שְׁבִיתַת בְּהֶמְתּוֹ הֲלֹא דְּאוֹרְיְתָא הִיא, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּדָבָר שֶׁאֵין הַמְּלָאכָה נִחְשֶׁבֶת כְּלָל לִמְלָאכָה, כְּגוֹן שֶׁהִיא בְּלֹא עֲקִירָה וְהַנָּחָה, וְרַק שֶׁחָזַ"ל אָסְרוּ זֶה לְגַבֵּי אָדָם, בִּבְהֵמָה לֹא גָּזְרוּ זֶה. וּלְדַעַת הַמַּרְדְּכִי (פ"א סי' רמא) הוּא הַדִּין לְעִנְיַן חֲי נוֹשֵׂא אֶת עַצְמוֹ, כֵּיוָן דְּאֵינָהּ נֶחְשֶׁבֶת מְשׂוֹי כְּלָל, לֹא גָּזְרוּ בִּבְהֵמָה, וְגַם אִם נִימָא דְּלְהַמַּרְדְּכִי הוּא הַדִּין לְעִנְיַן כַּרְמְלִית, גַּם כֵּן יֵשׁ לְעַיֵּן בָּזֶה, דִּבְהַסַּפְסָ"ג (לאוין סה) מוּכָח בְּהָדְיָא בְּמַה שֶׁכָּתַב לְעִנְיַן חֵג, דְּמַה שֶּׁאָסוּר בִּבְהֵמָה מְשׂוֹי שֵׁיְּךְ אַף בְּכַרְמְלִית, [אַחַר כָּךְ מָצָאתִי שָׁגַם הַתּוֹסָפָת שַׁבָּת (שם) הֵבִיא זֶה]. אַחַר כָּךְ מָצָאתִי בְּסֵפֶר שֻׁלְחָן עָצֵי שִׁטִּים (סי' ד ס"ד אות ז) שֶׁפּוֹסֵק כְּהָדְיָא לְאִסּוּר בְּכַרְמְלִית, וְכֵן מִשְׁמְצַדֵּד בְּסֵפֶר תּוֹסָפָת שַׁבָּת, וְגַם דַּעַת הַגְּרַ"ז (סכ"ב) לְאֵסֶר בְּכַרְמְלִית. הֵיוֹצֵא מִדְּבָרֵינוּ, דְּאֲפִלּוּ בְּכַרְמְלִית גְּמוּר יֵשׁ הַרְבֵּה אַחֲרוֹנִים שֶׁמַּחְמִירִין, וְכָל שֶׁכֵּן בִּרְשׁוּת הָרַבִּים יֵשׁ לְזָהֵר בָּזֶה מְאֹד, אֲפִלּוּ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁלָּנוּ שֶׁאֵין שִׁשִּׁים דְּהַטַּעַם מִשּׁוּם דְּלְמָא נָפֵל וְאָתֵי לַאֲתוּיֵי. וְכֵן בְּכִיס שֶׁבְּדַדֵּי הָעִזִּים, מִשּׁוּם שֶׁאֵינוֹ מְהֻדָּק יָפֶה, וְחָיְשִׁינַן דְּלְמָא נָפֵל הַכִּיס וְאָתוּ בַּעֲלֵיהֶן לַאֲתוּיֵי: (מ) **וְלֹא עִזִּים וְכוּ'.** עַיֵּן לְעֵיל בְּסָעִיף קָטָן כ"ד מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם: (מא) **בְּסַנְדָּל וְכוּ'.** וְנִרְאֶה (לז) שֶׁאֵין בְּכָלָל זֶה הַבַּרְזֶל שֶׁקּוֹבְעִין בְּרַגְלֵי הַסּוּסִים מִלְּמַטָּה, דְּכֵיוָן בְּמַסְמְרִים לֹא חָיְשִׁינַן דִּילְמָא נָפְלִי: (מב) **וּפוֹקֵק וְכוּ'.** הֵינוּ שֶׁפּוֹתֵם הָעִנְבָּל שֶׁבְּתוֹכָהּ בְּצֶמֶר אוֹ בְּמוֹכִין, דְּאִי לָאו הָכִי אָסוּר (לה) מִשּׁוּם דְּמַשְׁמִיעַ קוֹל: (מג) **לֹא תֵּצֵא בּוֹ.** מִשּׁוּם דְּמִיחֲזֵי כְּמוֹלִיכוֹ בַּשּׁוּק לִמְכֹּר [גְּמָרָא (נד:)]. [3]וּמִשְׁמַע דִּבְאֵלּוּ דִּלְא שַׁיְּךְ זֶה, כְּגוֹן בַּחֲתוּלִים וְעוֹפוֹת וּכְהַאי גַּוְנָא שַׁאֵין דֶּרֶךְ לְהוֹלִיכָן לִמְכֹּר בְּזוּג, מֻתָּר כְּשֶׁפָּקוּק. וּבְסַמַ"ג (לאוין סה) מַשְׁמַע דְּאָסוּר אַף בְּאֵלּוּ לְצֵאת, מְשׁוּם מָשׁוֹי, וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ז) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ט). וְדַע, דְּכָל הָנָךְ דְּאָמְרִינַן בִּבְהֵמָה דְּאָסוּר לְצֵאת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים מְשׁוּם מָשׁוֹי, בְּחָצֵר שָׁרֵי, (נ) וַאֲפִלּוּ אִם אֵינָהּ מְעֹרֶכֶת. וּלְעִנְיַן כַּרְמְלִית יֵשׁ דַּעוֹת בֵּין

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וְהָוֵי מָשׁוֹי, (כג) דְּדַוְקָא מַרְדֵּעַת מוֹעִיל שֶׁהוּא מָנַח עַל כָּל הַגּוּף, מַה שֶּׁאֵין כֵּן אֻפָּף אֵין מְחַמֵּם אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁמַּנַּח: ח (כט) **מֻתָּר לִתֵּן מַרְדֵּעַת.** הַיְנוּ שֶׁלֹּא לְצֵאת לִרְשׁוּת הָרַבִּים, (כד) כִּי אִם שֶׁיִּהְיֶה בֶּחָצֵר: (ל) **מִפְּנֵי הַצִּנָּה.** הַיְנוּ, דְּמִשּׁוּם זֶה (כה) לֹא חָיְשִׁינַן לְטָרְחָא דְּשַׁבָּת: (לא) **שֶׁלֹּא יִקְשָׁרֶנּוּ.** הַיְנוּ אֲפִלּוּ בְּקֶשֶׁר שֶׁאֵינוֹ שֶׁל קַיָּמָא: (לב) **אָסוּר לִתֵּן עָלָיו.** מִשּׁוּם (כו) דְּהָוֵי טָרְחָא שֶׁלֹּא לְצָרְכּוֹ. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הַגְּרַ"א שֶׁכָּתַב, דְּלַדַּעַת רַשׁ"י (נג. ד"ה כאן) גַּם עַל הַסּוּס וְכֵן לְכָל הַבְּהֵמוֹת [1]מַתָּר לִתֵּן מַרְדֵּעַת בֶּחָצֵר, דְּגַם לָהֶם יֵשׁ צַעַר צִנָּה וּמוֹעִיל הַחֲמוּם. וְכָל זֶה בִּסְתָמָא, (כז) אֲבָל בְּשָׁעָה שֶׁהַקֹּר גָּדוֹל וְאָנוּ רוֹאִים שֶׁמַּזִּיק לַסּוּס, וְכֵן בִּימוֹת הַחַמָּה שֶׁהַזְּבוּבִים רַבִּים וּמְצַעֲרִים לַסּוּס, לְכָל עִלְּמָא מֻתָּר לְהַנִּיחַ בֶּחָצֵר הַמַּרְדֵּעַת אוֹ שְׁאָר בֶּגֶד עָלָיו, דְּלֹא גָּרַע מֵחֲמוֹר, וּבִלְבַד שֶׁיִּהְיֶה זָהִיר שֶׁלֹּא יִסְמֹךְ עַצְמוֹ עַל הַבְּהֵמָה בְּשָׁעַת הַכְּסוּי: (לג) **וּלְהַסִּיר מַרְדֵּעַת וְכוּ'.** דְּהָוֵי טָרְחָא שֶׁלֹּא לְצָרְכּוֹ. וַאֲפִלּוּ (כח) אִם כְּבָר נִתְחַמְּמָה עַל יְדֵי מַשָּׂאוֹ שֶׁנָּשְׂאָה מִבְּעוֹד יוֹם: (לד) **וּבֵין מִן הַסּוּס.** עַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה ולהסיר): (לה) **בֵּין לְטַל.** הַטַּעַם, כְּנַ"ל לְעִנְיַן מַרְדֵּעַת. וּמַה שֶּׁכָּתַב בֵּין לְהַנִּיחַ, הַטַּעַם דְּכֵיוָן (כט) דְּאֵינוֹ מְחַמֵּם רַק מְעַט הָוֵי טָרְחָא שֶׁלֹּא לְצָרְכּוֹ: מ (לו) **לֹא יִטְלֶנּוּ בְּיָדוֹ.** דְּאַף דְּיֵשׁ לְהַחֲמוֹר (ו) עֹנֶג בְּהַסָּרָתוֹ, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן דְּלֵית לֵיהּ צַעַר אִם לֹא יְסִירֶנּוּ אָסוּר. וְכָבָר כָּתַבְנוּ בְּסָעִיף קָטָן כ"ד מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם: (מא) **בְּסַנְדָּל וְכוּ'.** וּנְרָאֶה (לז) שֶׁאֵין בְּכָלָל זֶה הַבַּרְזֶל שֶׁקּוֹבְעִין בְּרַגְלֵי הַסּוּסִים מִלְּמַטָּה, דְּכֵיוָן בְּמַסְמְרִים לֹא חָיְשִׁינַן דִּילְמָא נָפְלִי: (מב) **וּפוֹקֵק וְכוּ'.** הַיְנוּ שֶׁפּוֹתֵם הָעִנְבָּל שֶׁבְּתוֹכָהּ בְּצֶמֶר אוֹ בְּמוֹכִין, דְּאִי לָאו הָכִי אָסוּר (לה) מִשּׁוּם דְּמַשְׁמִיעַ קוֹל: (מג) **לֹא תֵּצֵא בּוֹ.** מִשּׁוּם דְּמִיחֲזֵי כְּמוֹלִיכוֹ בַּשּׁוּק לִמְכֹּר [גְּמָרָא (נד:)]. [2]וּמִשְׁמַע דִּבְאֵלּוּ דִּלְא שַׁיְּךְ זֶה, כְּגוֹן בַּחֲתוּלִים וְעוֹפוֹת וּכְהַאי גַּוְנָא שַׁאֵין דֶּרֶךְ לְהוֹלִיכָן לִמְכֹּר בְּזוּג, מֻתָּר כְּשֶׁפָּקוּק. וּבְסַמַ"ג (לאוין סה) מַשְׁמַע דְּאָסוּר אַף בְּאֵלּוּ לְצֵאת, מְשׁוּם מָשׁוֹי, וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ז) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ט). וְדַע, דְּכָל הָנָךְ דְּאָמְרִינַן בִּבְהֵמָה דְּאָסוּר לְצֵאת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים מְשׁוּם מָשׁוֹי, בְּחָצֵר שָׁרֵי, (נ) וַאֲפִלּוּ אִם אֵינָהּ מְעֹרֶכֶת. וּלְעִנְיַן כַּרְמְלִית יֵשׁ דַּעוֹת בֵּין

שַׁעַר הַצִּיּוּן

רַבָּה (סק"ח) וְתוֹסָפָת שַׁבָּת (סק"ח) וּפְרִי מְגַדִּים (משב"ז סק"ה), דְּלֹא כְּלִבּוּשֵׁי: (כג) לִבּוּשֵׁי שָׁרֵד: ח (מד) רַשׁ"י (נג. ד"ה מהו): (מה) לִבּוּשֵׁי שָׁרֵד: (מו) פְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"ג), עַיֵּן שָׁם: (מז) טַ"ז (סק"י): (מח) רַשׁ"י (נג. ד"ה כאן): (מט) לִבּוּשֵׁי שָׁרֵד: מ (נ) רַשׁ"י (שם) וְתוֹסָפוֹת (שם ד"ה אוכף): י (נא) גְּמָרָא שָׁם: (נב) תוֹסָפוֹת (שם ד"ה מאי): יא (נג) רַשׁ"י (שם ד"ה וחזה): (נד) אַחַר כָּךְ מָצָאתִי כָּךְ כָּתַב בְּשִׁבְלֵי הַלֶּקֶט (סי' קה): (נה) רַשׁ"י (שם ד"ה ופוקקין): (נו) כֵּן מוּכָח מִן הָרְאָיָה שֶׁהֵבִיא הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ז) לְדִין זֶה

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבְשׁו"ע הָרַב (סי"א) אָסַר לִיתֵּן מְרַדַּעַת עַל הַסּוּס כְּשִׁיטַת הַשּׁו"ע. **ב]** וּבְשׁו"ע הָרַב (סי"א) אָסַר לְהָסִיר הַמְּרַדַּעַת מֵהַסּוּס. **ג]** וְכֵן דַּעַת שׁו"ע הָרַב (סי"א). **ד]** וּבְשׁו"ע הָרַב (סי"ד) כָּתַב: זוֹג הַתְּלוּי בְּצִוָּאר בְּהֵמָה אוֹ כֵּלִים וְחִתּוּלִים וְעוֹפוֹת וכו', אֲבָל לֹא תֵּצֵא בּוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים וכו', בֵּין אִם הוּא בְּצִוָּארָה בֵּין אִם הוּא אָרוּג בְּכִסּוּתָהּ מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן שֶׁנִּרְאֶה כְּאִלּוּ מוֹלִיכָהּ לִשּׁוּק לִמְכֹּר. מִשְׁמַע שֶׁגַּם בְּכֵלִים וְחִתּוּלִים יֵשׁ חֲשַׁשׁ מַרְאִית הָעַיִן.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah